

УДК 159.99

DOI <https://doi.org/10.32840/2663-6026.2020.1-1.18>**А. В. Шиделко**кандидат соціологічних наук, доцент,
доцент кафедри психології факультету психології
Львівський державний університет внутрішніх справ**Н. М. Калька**старший викладач кафедри психології
факультету психології
Львівський державний університет внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ЧОЛОВІЧОЇ СЕКСУАЛЬНОСТІ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті представлено сучасні наукові розвідки з питань сексуальності. Автори Л. Н. Акімова, Л.Г. Вільчук, О.І. Володимирець, В.А. Гупаловська, С.В. Діденко, О.С. Козлова, Н.О. Смахтіна, Н.О. Стрілець, А.В. Шиделко досліджували окремі питання сексуальності. З'ясовано, що сексуальність є об'єктом і предметом дослідників різних галузей наук. Окреслене пояснюється тим, що це вроджена потреба і функція людського організму, яка супроводжує людину від народження й до смерті. Психологи розглядають особливості психологічної сфери і прояви сексуальності впродовж усієї життєдіяльності людини, науковці соціокультурного напрямку – вивчають сексуальність чоловіка і жінки з позиції поглядів норм і правил, моральних чинників соціуму, громади, мікросоціуму. Медичний напрям фокусує свою увагу на репродуктивній сфері особистості. Педагогічні аспекти феномену сексуальності зосереджені на вихованні та сексуальній просвіті підростаючого покоління. Відображено теоретичний аналіз індивідуально-психологічних особливостей у структурі чоловічої сексуальності. Розглянуто параметри чоловічої сексуальності і подано коротку характеристику кожному. Зокрема це: сила сексуального бажання, екстенсивність і селективність, насилля й агресія, мотивацій і легітимація, інструментальність, гомоеротизм і гомофобія, сексуальне здоров'я і суб'єктивне благополуччя, пластичність і різноманітність, життєвий шлях. Окреслено, що особливість чоловічої сексуальності полягає у гармонійному поєднанні трьох аспектів життєдіяльності: продовження роду людського (біологічна функція), отримання задоволення, насолоди від сексуального життя (психологічна функція) та спілкування з особами жіночої статі, обмін енергією (соціальна функція). Наголошено, що чоловіки приваблюють жінок різногранною наповненістю: здоров'ям, фізичною витривалістю, привабливою зовнішністю, охайністю, доглянутістю, демонстрацією своєї маскулітності, домінантністю (але не через самоствердження через жінку) сексуальністю та іншим. Проте найголовніша риса, яка є привабливою для усіх жінок, – це повага до жінки.

Ключові слова: психологія, параметри, сексуальність, чоловіки, секс.

Постановка проблеми. Питання сексуальності є об'єктом і предметом дослідників різних галузей наук. Передусім це пояснюється тим, що це вроджена потреба і функція людського організму, яка супроводжує людину від народження й до смерті. Так, психологи зокрема досліджують особливості психологічної сфери і проявів сексуальності впродовж усієї життєдіяльності людини, науковці соціокультурного напрямку вивчають сексуальність чоловіка і жінки з позиції поглядів норм і правил, моральних чинників соціуму, громади, мікросоціуму. Медичний напрям фокусує свою увагу на репродуктивній сфері особистості. Педагогічні аспекти феномену сексуальності зосереджені на вихованні та сексуальній просвіті підростаючого покоління.

Провідним у різногранних дослідженнях окреслених галузей є те, що вони своїми науковими розвідками доповнюють одне одного й виокрем-

люють особливості жіночої чи чоловічої сексуальності, аналізуючи психологічну, педагогічну, медичну та соціокультурну складові. Тема була, є і буде актуальною, передусім з огляду на історичне минуле українського народу щодо закритості цієї теми, зміну поглядів на сексуальність сучасного українського соціуму, водночас й завдяки особливостям прояву сексуальності з позиції гендерного аспекту. Тому звернення до розгляду означеної проблеми на часі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тематику людської сексуальності досліджували такі вчені сучасності, як С.В. Діденко «Психологія сексуальності і сексуальних стосунків» (2003 р.) [5], Л.Н. Акімова «Психологія сексуальності» (2005 р.) [1], С.В. Діденко та О.С. Козлова «Психологія сексуальності» (2009 р.) [4], В.А. Гупаловська та О.І. Володимирець «Психологічні особливості сексуальності чоловіків» (2012 р.) [3], В.А. Гупаловська

та Н.О. Стрілець «Психологічні особливості сексуальних установок молоді» (2013 р.) [2], А.В. Шиделко та Л.Г. Вільчук «Сутність й особливості кіберсексуальної залежності» (2019 р.) [11].

В науковій праці «Індивідуально-психологічні особливості жіночої сексуальності» (2011 р.) Н.О. Смахтіна зазначає, що комунітарна парадигма усе більше реалізується як культура близькості, інтимності та тілесності (Д. Мак-Нілі, О.Ш. Тхостов), дефіцити яких відрефлексовано в різних концептуалізаціях: страх психологічної інтимності (Т. Scheffler), симптомокомплекс емоційного холоду (Т.С. Асланян, О.С. Кочарян, Н.М. Терещенко), токсична (І.І. Гуртова, Є.В. Фролова, Р. Melody) та залежна любов (А. Бродські, Г.О. Коцюба, С. Піл, Б. Уайнхольд, Дж. Уайнхольд), самотність (О.В. Неумоєва, В.Г. Сіляєва) тощо. Отже близькість та намагання розділити долю іншого становить собою важливий вектор вирішення проблем людського існування (М. Бубер, Е. Левінас тощо) [10, с. 3]. З аналізу сучасних наукових розвідок випливає, що тема чоловічої та жіночої сексуальності досліджується різногранно.

Мета статті. Висвітлити та розкрити психологічні особливості параметрів чоловічої сексуальності.

Виклад основного матеріалу. Зазначимо, що сексуальність – це площина людського життя, де, зважаючи на стать, гендерні особливості, сексуальну просвіту та статеве виховання, сексуальну орієнтацію, репродуктивну функцію та інше, особистість проявляє себе у розрізі поведінкового, емоційного та ціннісно-смыслового аспектів, які наповнені психологічними складовими: інстинктами, потягами, бажаннями, мріями, фантазіями, вподобаннями, уявленнями, емоціями, еротизмом, задоволенням, спрямованістю тощо. Численні психологічні праці доводять факт наявності значної кількості відмінностей чоловічої та жіночої сексуальності. Ці відмінності, передусім, пов'язані з репродуктивною функцією.

Дослідники у сфері сексуальності відзначають, що чоловіча сексуальність за численними параметрами відрізняється від жіночої. Детально ці параметри, представлені на рисунку 1, описані І.С. Коном [6]. Для глибинного пізнання індивідуальних особливостей чоловічої сексуальності розкриємо кожен із згаданих показників, які окреслені на рисунку 1.

Так, за результатами численних наукових розвідок доведено, що сила сексуального бажання потужніша в осіб чоловічої статі. Такі показники, як часте прокручування у голові думок про секс – певні фантазії щодо кількості та активного пошуку партнерок, ініціатива щодо сексу, частота й різного типу сексуальні утіхи (мастурбація, техніки тощо), відвідування порно-сайтів та інше, – виходять домінантою на перший план у чоловіків.

Чоловіча сексуальність містить більше компонентів насилля й агресії, оскільки сексуальна агресія є компонентом прояву загальної маскулітності чоловіка, відповідно до самоідентифікації. Чоловіче сексуальне «Я» передбачає провідну та активну роль, що демонструється через наполегливість та владність.

Щодо екстенсивності та селективності, то чоловіча сексуальність є більш екстенсивною і менш селективною. Селективність, у контексті, передбачає зосередженість на одному партнерові, а екстенсивність – на розширенні й збільшенні їхньої кількості. Доведено, що чоловіки мають більшу потребу у значній кількості сексуальних партнерів і вільніше йдуть на сексуальне зближення після короткотривалого знайомства, ніж жінки.

Екстенсивність чоловічої сексуальності означає меншу емоційну залученість і психологічну інтимність, а більшу різноманітність мотивів. Серед основних мотивів у чоловіків, які домінують у сексуальних контактах, є інтерес, підвищення самооцінки, сексуальний потяг, любов та бажання «бути як всі».

Мотивація і легітимація. Сексуальна мотивація зосереджує свою увагу на активності чоловічого організму під впливом зовнішніх і внутрішніх умов, яка спрямована на задоволення сексуальних потреб. Біологічна (продовження роду), психологічна (отримання задоволення), соціальна (міжособистісне спілкування) складові впливають на внутрішню психологічну залежність особистості і зумовлюють тісний зв'язок між ними. Проте, зважаючи, що у кінцевому результаті чоловіча сексуальність забезпечує продовження роду, вона соціально пов'язана з репродукцією набагато слабше, ніж жіноча. Легітимація зумовлена цінностями та значущими орієнтаціями щодо сексуальних проявів відповідно до норм і правил суспільства, у якому проживає особистість.

Ще однією особливістю чоловічої сексуальності є її інструментальність. У чоловічому сексуальному сценарії «секс» – це не тільки задоволення, часом заборонене і сороміцьке (наприклад, мастурбація), а й професійна діяльність, яка вимагає успішної реалізації та завершення. Передусім індивідуально-психологічні особливості тут полягають у чисельних показниках (у кожного свої) щодо кількості сексуальних партнерів, якості, тривалості часу, втілення фантазій, кількості успішних статевих актів.

Загальна інструментальність чоловічого стилю життя породжує і «техніцизм» сексуального мислення. Вона спричинена найперше занепокоєнням своєї чоловічої реалізації, водночас підсилена рекламою в мас-медіа щодо засобів стимулювання бажання, продовження ерекції, збереження потенції, можливостей сексуального змісту тощо.

Рис. 1. Параметри чоловічої сексуальності

У зв'язку з інструментальністю і змагальністю більшість чоловіків не в змозі об'єктивно оцінити індивідуальні особливості, власні переживання, їм потрібні неупереджені факти, що підтверджують їхню продуктивну ефективність у сексуальному плані. Такі аргументи щодо власної маскулітності їм може надати лише жінка.

Беззаперечним підтвердженням різноманітності є наявність значної кількості чоловічих сексуальних сценаріїв, що впливають на збільшення кількості зміни партнерів. Чоловіки з великою перевагою випереджають жінок за поширеністю всіх нерепродуктивних сексуальних практик, починаючи з мастурбації.

Більш екстенсивний і різноманітний секс потребує додаткових зусиль і стимуляції. Тому чоловіки більшою мірою є споживачами продукції сексуального характеру, звертаються до сексуальних послуг повій, активніше використовують сексуальні можливості Інтернет-простору (сайти знайомств, кіберсекс) тощо.

Гомоеротизм і гомофобія. Особлива відмінність чоловічої гомосексуальності від жіночої полягає у тісному зв'язку з гомосоціальністю (спілкування з собі подібними). Гомофобія, на протилежність гомоеротизму, служить засобом символічної демаркації «справжніх» (домінантних) чоловіків від «несправ-

жніх» (жіночних і підвладних). Тому гомофобія зазвичай зустрічається у чоловіків.

Стосовно сексуального здоров'я та благополуччя, для чоловіків властива більша сексуальна активність та отримання від сексу більшого задоволення [8]. Дослідження підтверджують взаємозв'язок чотирьох чинників суб'єктивної сексуальної задоволеності:

- фізична задоволеність;
- емоційна задоволеність;
- задоволеність своїм сексуальним здоров'ям;
- важливість сексуального життя [9].

Також зазначимо, що на суб'єктивне благополуччя і сексуальне здоров'я впливає наявність різноманітних міфів, які стійко побутують у соціальній реальності. Чоловіча сексуальність опирається на певні «псевдоміфи». До найбільш поширених, на наше переконання, належать такі:

- для чоловіка не властиві почуття і розмови, він просто діє;
- будь-який дотик сексуальний і є «запрошенням» до сексу;
- чоловіки завжди зацікавлені у сексі;
- справжні чоловіки «перевіряються» сексом;
- у сексі чоловіки не повинні слухати жінок;
- хороший секс не потребує підготовки і розмов;
- у справжніх чоловіків немає сексуальних проблем [7].

Життєвий шлях. На сьогодні традиційна модель чоловічої сексуальності, з впливом різного роду течій, модифікується і спрямована не на міфічного абстрактного «справжнього чоловіка», а чоловіка, який влаштовує конкретну жінку. У деяких чоловіків почуття несумісності власного «Я» і нормативного коктейлю «мачо», змагальності та гіперсексуальності породжує особливу «чоловічу сексуальну тривожність», яка має деякі наслідки психологічних розладів. Тому впевненість і прийняття власної чоловічої позиції є необхідними компонентами чоловічої сексуальності.

Висновки. Отже, зважаючи на викладене, констатуємо, що особливість чоловічої сексуальності передусім полягає у гармонійному поєднанні трьох аспектів життєдіяльності чоловіка – це продовження роду людського (біологічна функція), отримання задоволення, насолоди від сексуального життя (психологічна функція) та спілкування з особами жіночої статі, обмін енергією (соціальна функція).

Наголосимо, що чоловіки приваблюють жінок різногранною наповненістю: здоров'ям, фізичною витривалістю, приємною зовнішністю, охайністю, доглянутістю, демонстрацією своєї маскулітності, доміантністю (проте тут маємо на увазі не самоствердження через жінку), зрештою, сексуальністю, тощо. Проте найголовніша риса, яка є без-

заперечно прийнятною для усіх жінок, – це повага до жінки. До жінки як особистості, жінки – матері, жінки – подруги, жінки – дружини, жінки – колеги.

Подальші наукові розвідки вбачаємо у розкритті особливостей сексуальної поведінки чоловіків у віртуальному просторі.

Література:

1. Акимова Л.Н. Психологія сексуальності. Одеса, 2005. 198 с.
2. Гупаловська В.А., Стрілець Н.О. Психологічні особливості сексуальних установок молоді. *Науковий вісник Миколаївського державного університету імені В.О. Сухомлинського. Психологічні науки*. 2013. Т. 2. Вип. 10(91). С. 89–94. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdups_2013_2_10_19.
3. Гупаловська В.А., Володимирець О.І. Психологічні особливості сексуальності чоловіків : результати емпіричного дослідження. *Проблеми сучасної психології*. 2012. Випуск 16. С. 222–235.
4. Діденко С.В., Козлова О.С. Психологія сексуальності : підручник. Київ, 2009. 304 с.
5. Діденко С.В. Психологія сексуальності і сексуальних стосунків. Київ, 2003. 164 с.
6. Кон И.С. Мужская сексуальность. *Мужчина в меняющемся мире*. Москва, 2009. URL: <https://psyfactor.org/lib/sexuality2.htm>.
7. Кон И.С. Меняющиеся мужчины в изменяющемся мире. Маскулинность как история. URL: <http://gestalt.dp.ua/index/0-224>.
8. Кон И.С. Мужчина в меняющемся мире. Москва, 2009. 496 с.
9. Кон И.С. Сексуальная культура XXI века. *Педагогика*. 2003. № 4. С. 3–15.
10. Смахтіна Н.О. Індивідуально-психологічні особливості жіночої сексуальності : автореф. дис. ... канд. психол. Наук : 19.00.01. Харків, 2011. 22 с.
11. Шиделко А.В., Вільчук Л.Г. Сутність й особливості кіберсексуальної залежності. *Технології розвитку інтелекту*. 2019. Випуск 3. № 4 (25). DOI: <http://doi.org/10.31108/3.2019.3.4>.

Shydelko A. V., Kalka N. M. Features of human sexuality: psychological aspect

Contemporary scientific intelligence on sexuality is presented in the article. Authors: L.N. Akimova, L.G. Vilchuk, O.I. Volodymyrets, V.A. Gupalovskaya, S.V. Didenko, O.S. Kozlova, N.O. Smakhtina, N.O. Strelets, A.V. Shydelko explored separate issues of sexuality. Sexuality has been found to be the object of researchers in various fields of science. This is explained by the fact that it is the innate need and function of the human body that accompanies a person from birth to death. Psychologists explore the peculiarities of the psychological sphere and manifestations of sexuality throughout human life, scientists of socio-cultural direction – investigate the sexuality of men and women from the standpoint of views of norms and rules, moral factors of society, community, microsociety. Medical direction – focuses attention on the reproductive sphere of the individual. The pedagogical aspects of the phenomenon of sexuality are focused on the education and sexual education of the younger generation. Theoretical analysis of individual psychological features in the structure of male sexuality is reflected. The parameters of male sexuality are considered, and a brief description is given to each. These include: the power of sexual desire, extensiveness and selectivity, violence and aggression, motivation and legitimation, instrumentality, homoeroticism and homophobia, sexual health and subjective well-being, plasticity and diversity, the way of life. It is emphasized that the peculiarity of male sexuality is a harmonious combination of three aspects of life activity – continuation of human kind (biological function), enjoyment, enjoyment of sex life (psychological function) and communication with women, energy exchange (social function). It is emphasized that women tend to favor with men diverse content, such as health, physical endurance, attractive appearance, neatness, well-groomedness, demonstration of their masculinity, dominance (not through self-affirmation through a woman) sexuality etc. However, the most important feature that is appealing to all women is respect for the woman.

Key words: psychology, parameters, sexuality, men, sex.